

LUND UNIVERSITY

Rättssäker konkurrensprocess

Lidgard, Hans Henrik

2013

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Lidgard, H. H. (2013). *Rättssäker konkurrensprocess*. Artikel presenterad vid Conference, Europarättslig förening, seminarium i anledning av Festskrift till Pernilla Lindh.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Har EU en balanserad konkurrensprocess, som uppfyller fundamentala rättsäkerhetskrav?

Festskriftsanförande den 8 mars 2013

Hans Henrik Lidgard

C-457/10 *AstraZeneca*

- Domstolen bekräftade kommissionens och tribunalens slut.
- AstraZeneca hade missbrukat sin dominerande ställning genom att
  - dels vilseleda patentmyndigheterna om giltighetstiden för förlängning av patentskyddet för LOSEC och
  - dels ha återkallat försäljningstillståndet för produkten i Skandinavien och därmed försvårat för generiska konkurrenter att träda in på marknaden.
- Böter med 60 miljoner Euro.
- Kommissionsbeslutet överklagat för
  - tveksamma avgränsningen av den relevanta produktmarknaden;
  - införandet av en ”patent misuse” princip av amerikanskt snitt;
  - att AstraZenecas straffas fast de agerat i överensstämmelse med gällande läkemedelslagstiftning.

Kommissionsprocessen

- Artiklarna 101 och 102 samt 103-105 FEUF
- Tillämpningsförordning 1/2003
- Europakonventionen, Artikel 6 - Rätt till en rättvis rättegång
  1. Var och en skall, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag. ...
  2. Var och en som blivit anklagad för brott skall betraktas som oskyldig till dess hans skuld lagligen fastställts.
- Unionens Stadga, Artikel 46 - Rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol

Var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol...

Överprövningen

- Artikel 263 FEUF:

Europeiska unionens domstol ska granska lagenligheten av ... lagstiftningsakter ... som ska ha rättsverkan i förhållande till tredje man. ...

För detta ändamål ska domstolen vara behörig att pröva talan ... rörande bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter, åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller dess tillämpning eller rörande maktmissbruk.

- Artikel 261 FEUF:

I de förordningar som Europaparlamentet och rådet gemensamt eller rådet ensamt antar enligt bestämmelserna i fördragen får Europeiska unionens domstol ges en obegränsad behörighet i fråga om de påföljder som föreskrivs i förordningarna.

- Artikel 31 i Tillämpningsförordning 1/2003

EG-domstolen skall ha obegränsad behörighet att pröva beslut genom vilka kommissionen har fastställt böter eller viten. EG-domstolen får upphäva, sänka eller höja förelagda böter eller viten.

Criminal eller "criminal light"?

- Ett administrativt förfarande eller medför de stränga påföljderna att processen ska anses ha en straffrättslig karaktär med skärpta rättssäkerhetskrav?
- **Artikel 23 i TF 1/2003:**
  - 3. När bötesbeloppet fastställs, skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.
  - 5. Beslut som fattas enligt punkterna 1 och 2 skall inte vara av straffrättslig art.
- **Kommissionen:** Även om straffrätt - skilj mellan straffrättens kärnfall och mindre förseelser (som t.ex. skattebrott och överträdelser av konkurrensreglerna).
  - Flexibel inställning till processuella säkerhetskrav.
  - "Best Practices" med utökad informationsplikt om böter vid "statement of objections"; fler möten med parterna; och bättre tillgång till akten med ökade befogenheter för "hearing officer" skapar rättsäker process.
- **Industrin:** Stöd saknas för en "criminal light".
  - EU-processen uppfyller inte grundläggande krav.
  - Att kommissionen agerar som utredare, åklagare och domare leder till en snedvriden process och felaktiga beslut. Balans och möjligheterna till en rättvis bedömning saknas.

Rättspraxis, Europakonventionen

- ECtHR 2006, *Jussila v. Finland*, no. 73053/01
- ECtHR 2012, *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v Italy*, no 43509/08
  - beslutet fattats av myndighet i ett icke kontradiktoriskt förfarande. Acceptabelt när rätt till överprövning föreligger i domstol med full prövningsrätt.
  - Domstolen ska ha kompetens att pröva såväl legalitet som sakförhållanden.
  - Den administrativa proceduren skiljer sig från den straffrättsliga, vilket *inte* innebär att rätten till effektiva rättsmedel kan åsidosättas *men väl modifieras*.
  - Eftersom den nationella domstolen hade full jurisdiktion över påföljden förelåg inget brott mot Europakonventionens artikel 6.1.

EU tidigare rättspraxis

- EU-domstolen.
  - Processen är administrativ;
  - Först när kommissionen framställt sitt “statement of objection” kan rättssäkerhetsgarantierna göras gällande.;
  - I en tidigare fas kan effektiviteten i kommissionens undersökningar ifrågasättas.
- Den kraftig ökning under 2010/2011 av ”rättssäkerhetsärenden” förklaras av att Stadgan blivit bindande och att relationen till Europakonventionen förstärks. Trenden håller i sig.

Nya domar

- EU-domstolen 2012, C-272/09 *KME* & C-386/10 *Chalkor*
  - Rätten till ett effektivt rättsmedel utgör en allmän princip i unionsrätten;
  - Domstolen prövar *ex officio* att beslutet är tillräckligt motiverat;
  - På grundval av klagandens talan granskas lagenligheten av beslut;
  - Domstolen kontrollerar såväl rättsliga som faktiska omständigheter;
  - Domstolen prövar att kommissionens bevisning är materiellt riktig och tillförlitlig och styrker slutsatserna;
  - Kommissionen utrymme för en skönsässig bedömning innebär inte att dess tolkning blir oprövad;
  - Domstolen kan ogiltigförklara det angripna beslutet och ändra bötesbeloppet.
- Tribunalens 2012, T-360/09 *E-ON/Ruhrgas*
  - Bekräftar att domstolen skärpt sin granskning av bötesbeslutet och minskat utrymmet för kommissionens skönsässiga bedömning.

AstraZeneca i Tribunalen

- Fullständig prövning av om villkoren för tillämpning av konkurrensreglerna är uppfyllda.
- Bedömningen av komplicerade ekonomiska och tekniska frågor begränsad till
  - att reglerna för handläggning och motivering följts,
  - att de faktiska omständigheterna är materiellt korrekta;
- Standarden är om kommissionen gjort "*en uppenbart oriktig bedömning*".
- Beräkningen av kostnader i förhållande till effektivitet var "*väldigt komplex och osäker*".
- Kommissionens bedömning inte "*uppenbart oriktig*".

AstraZeneca i EU-domstolen

- Standard: Har tribunalen gjort sig skyldig till "*felaktig rättstillämpning*"
- EU-domstolen konstaterar enligt fast rättspraxis
  - att den inte är behörig att fastställa de faktiska omständigheterna;
  - att den inte är behörig att bedöma den bevisning som tribunalen godtagit;
- Beräkning av kostnad i förhållande till effektivitet är komplex och osäker.
- Tribunalen hade gjort en samlad bedömning av alla omständigheter som kommissionen lagt till grund för definition av marknaden och inte gjort sig skyldig till någon felaktig rättstillämpning vid sin prövning.

Slutsatser

- Kritiken kvarstår
- Påföljderna är att betrakta som straffrättsliga.
  - Tilltron till myndigheters agerande förhindrar en pseudostraffrättslig process;
  - Det är orimligt att skapa ett administrativt/straffrättsligt "light" förfarande;
  - Separation av makt mellan organ och krav på att sanktionssystem är legala.
- Artikel 6 i Europakonventionen förutsätter en full och balanserad prövning av tekniska och ekonomiska sakförhållanden.
  - Det är viktigt att företagen inte känner sig rättslösa eller utsatta för en skenprocess där deras talan avvisas utan att argumenten blir prövade mot rimliga standards;
  - Invändningarna urholkar tilltron till konkurrensrätten.
- Problemen kan inte lösas av kommissionen eller unionsdomstolarna.
- Dags att revidera de grundläggande rättsakterna?